

JANA

Pani Jana je žena v strednom veku.

Vyštudovala vysokú školu a má 17-ročného syna.

So svojím manželom sa rozviedla a o syna sa starajú v striedavej starostlivosti.

Pani Jana sa v dospelosti liečila na viacero bežných ochorení.

ČO SA STALO?

Jana sa rozhodla odísť z domu, v ktorom bývala a časť z neho aj vlastnila. Ani po dvoch mesiacoch sa nechcela vrátiť ani sa ozvať rodine. Preto sa Janina mama rozhodla, že zavolá na políciu. Polícia Janu vypátrala ale Jana nechcela, aby o nej policajti povedali príbuzným.

Jana mala dlhy. Neplatila za veci v dome, odvody (peniaze) štátu a ani výživné (peniaze) pre syna. Janina mama teda znovu riešila veci s políciou - tvrdila, že chce Jane pomôcť. Mama ju chcela **častočne obmedziť v spôsobilosti na právne úkony**.

Ak by polícia Janu znovu našla, mohla by ju potom priviezť do nemocnice, nechať vyšetriť a aj liečiť, ak by bolo treba. Aj keby s tým Jana nesúhlasila. Jej mama si totiž myslela, že Jana má psychické problémy. Nič také sa ale nedokázalo. Aj obvodná lekárka povedala, že Jane nič nie je.

Jana neprišla na žiadne súdne pojednávanie a vôbec nepreberala úradnú poštu. Stále nechcela, aby o nej povedali rodine. Nechcela sa ani vrátiť domov. Policajtom povedala, že je v poriadku.

Preto do súdneho konania o obmedzení Janinej spôsobilosti vstúpila komisárka. **Nikoho nemôžeme obmedziť v spôsobilosti na právne úkony len tak bezdôvodne**. Musia byť na to splnené podmienky. Dá sa to vtedy, keď:

- človek nemôže pochopiť dôsledky svojich rozhodnutí, napríklad ak má duševné ochorenie alebo ak je závislý od alkoholu či drog

Hlavným cieľom je vtedy človeka ochrániť. Aby neublížoval sebe ani iným, ak sa nevie dobre rozhodovať. A aby boli chránené jeho záujmy.

V prípade Jany si komisárka a jej tím mysleli, že tieto podmienky **splnené neboli**. Požiadali teda súd, aby **zastavil konanie** o obmedzení Janinej spôsobilosti na právne úkony.

Čo sa dá robiť v tomto prípade?

Súd môže človeku prideliť opatrovníka na ochranu jeho záujmov bez toho, aby obmedzil jeho schopnosť robiť právne úkony. Dá sa to ak:

- je niekto nezvestný
- to treba z iného vážneho dôvodu

Porušené mohli byť tieto práva garantované
Dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím:

- **Článok 10 Právo na život** - Ľudia so zdravotným postihnutím musia mať možnosť využívať toto právo ako ostatní.
- **Článok 17 Ochrana osobnosti** - Ľudia so zdravotným postihnutím majú rovnaké právo ako každý iný človek na rešpektovanie svojich fyzických a duševných schopností.
- **Článok 18 Sloboda pohybu a štátna príslušnosť** - Ľudia so zdravotným postihnutím majú právo sa slobodne pohybovať, vyberať si, kde budú bývať a s kým. Tiež majú právo vlastniť doklady ako občiansky preukaz alebo pas a využívať ich ako ostatní.
- **Článok 22 Rešpektovanie súkromia** - Nikto nemôže zasahovať do súkromného života ľudí so zdravotným postihnutím. To platí aj pre miesto, kde žijú, ich rodinu, poštu a inú komunikáciu. Chránená aj česť každého človeka so zdravotným postihnutím.
- **Článok 23 Rešpektovanie domova a rodiny** - Je dôležité, aby ľudia so zdravotným postihnutím neboli diskriminovaní vo veciach týkajúcich sa rodiny, manželstva a rodičovstva. Deti by nemali byť od svojich rodičov oddeľované len kvôli zdravotnému postihnutiu (ich alebo rodičov).

RIEŠENIE KOMISÁRKY

KOMISÁRKA zistila, že obmedziť Janu v spôsobilosti na právne úkony, nie je správny spôsob riešenia jej situácie.

Jej rodina to navrhla na súde preto, aby ju ochránili.

Miesto toho bolo treba nájsť pre Janu **opatrovníka**. Opatrovník by sa staral o jej záležitosti, ktoré ona sama nerieši ale sú dôležité.

Na súde komisárka povedala, že zo všetkých dôkazov nevyplýva, že by Jana mala duševnú poruchu, ktorá by obmedzila jej schopnosť rozhodovať o právnych veciach.

Súd rozhodol, že nie sú dôvody na obmedzenie Janinej spôsobilosti na právne úkony. Neexistujú dôkazy o tom, že by mala duševnú poruchu, ani že by jej schopnosť robiť rozhodnutia bola ovplyvnená alkoholom alebo drogami. A to aj vtedy, keď je dlhšie nezvestná a rodina sa obáva, že je pod vplyvom iných ľudí.

Súd nakoniec rozhodol, že **opatrovníkom bude jej otec**. Môže ju zastupovať vo veciach týkajúcich sa zdravotného poistenia, sociálneho poistenia, pri komunikácii s úradmi alebo pri preberaní pošty.

Na súde sa zistilo aj to, že Jana nemá zdravotné postihnutie. Nepotrebuje teda pomoc komisárky.

Tím komisárky dovedy stihol pomôcť, aby Jana nebola **zbytočne** obmedzená v spôsobilosti na právne úkony.

POZNÁMKA NA ZÁVER

Obmedzovanie spôsobilosti na právne úkony je často používané viac ako by sa malo. Musíme hľadať **lepšie riešenia**.

Treba zvážiť každý prípad zvlášť.

Tento príbeh je dôkazom, že treba prijať nové právne nástroje, ktoré by ľuďom umožnili **rozhodovať s podporou**, ak ju potrebujú. Slovensko sa zaviazalo k takýmto zmenám ale zatiaľ sa ich nepodarilo zaviesť.

Nemôžeme človeka obmedziť v spôsobilosti na právne úkony len preto, aby jeho rodina mohla ovplyvňovať jeho život. **Každý má podľa zákona právo byť slobodný a rozhodovať sa sám za seba.**

Veci ohľadom spôsobilosti na právne úkony, súdneho konania sú niekedy dosť ťažké.

Aj preto, ak niečomu v tomto texte nebudete rozumieť, obráťte sa na vám blízku osobu.

Porozprávajte sa spolu o príbehu Jany.

Je veľmi dôležitý.